

Теорія і методика професійної освіти

УДК 378.046.4:811.111

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18319647>

**Вплив мотиваційного компонента на вивчення англійської мови
курсантами та військовослужбовцями в ВВНЗ**

Бачинська Наталія Ярославівна

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов, Військова академія (м. Одеса), Фонтанська дорога, 10, м. Одеса, 65009, Україна,
natalyabachynska75@gmail.com, ORCID <https://orcid.org/0000-0003-2285-0543>

Прийнято: 04.01.2026 | Опубліковано: 20.01.2026

*Анотація: Метою статті є проведення теоретичного аналізу та емпіричного дослідження впливу мотиваційного компонента на процес вивчення англійської мови курсантами та військовослужбовцями військових вищих навчальних закладів з метою визначення співвідношення внутрішньої і зовнішньої мотивації та окреслення напрямів удосконалення англомовної підготовки у ВВНЗ України. **Методи.** У дослідженні використано теоретичні та емпіричні методи. Теоретична частина ґрунтувалася на аналізі й узагальненні наукових джерел з проблем мотивації та іншомовної підготовки у військовій освіті. Емпіричне дослідження проведено у формі анонімного анкетування серед курсантів і військовослужбовців Військової академії (м. Одеса) з використанням авторської анкети та п'ятибальної шкали Лайкерта. Обробку результатів здійснено методами кількісного та якісного аналізу, включно з відсотковим підрахунком і контент-аналізом відкритих відповідей. **Результати** показали, що внутрішня мотивація курсантів і військовослужбовців до вивчення англійської мови присутня, але переважно*

середня і нестійка, обмежена навчальним навантаженням і умовами служби. Натомість зовнішня мотивація, пов'язана з обов'язковістю дисципліни, контролем, кар'єрними перспективами та стандартами підготовки, домінує та є основним стимулом навчальної активності. Опитані вважають найефективнішим поєднання внутрішніх і зовнішніх мотивів, проте внутрішня мотивація потребує цілеспрямованого розвитку. **Висновки.** Для посилення внутрішньої мотивації курсантів та військовослужбовців до вивчення англійської мови пропонується впроваджувати професійно орієнтовані навчальні матеріали, активну комунікаційну практику в усному та письмовому мовленні, автономні завдання з можливістю вибору тем і рівня складності, а також позааудиторні види мовної активності, інтегровані у повсякденну діяльність. Такий комплекс заходів сприятиме поступовому переходу від зовнішньої мотивації до внутрішньої прийнятої, підвищенню ефективності англійської підготовки та забезпечить стійкий професійний і мовний розвиток майбутніх офіцерів і військовослужбовців.

Ключові слова: мотиваційний компонент навчання, внутрішня мотивація, зовнішня мотивація, курсанти та військовослужбовці, вивчення англійської мови.

The influence of the motivational component on English language learning by cadets and servicemen in Higher Military Educational Institutions

Nataliia Bachynska

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Foreign Languages, the Military Academy (Odesa), Fontanska Doroha, 10, Odesa, Ukraine, 65009, natalyabachynska75@gmail.com,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9490-2344>

Abstract: *The purpose of this article is to theoretically substantiate and empirically investigate the influence of the motivational component on the process of English language learning by cadets and servicemen in Higher Military Educational Institutions, aiming to determine the balance between intrinsic and extrinsic motivation and outline directions for improving English language training in Ukrainian Higher Military Educational Institutions. **Methods:** The study employed both theoretical and empirical methods. The theoretical part was based on the analysis and synthesis of scientific sources on motivation and foreign language training in military education. The empirical study was conducted via an anonymous survey of cadets and servicemen at the Military Academy (Odesa), using a specially designed questionnaire and a five-point Likert scale. Data were processed using quantitative and qualitative analysis methods, including percentage calculation and content analysis of open-ended responses. **Results:** The study revealed that cadets' and servicemen's intrinsic motivation to learn English is present, but mostly moderate and unstable, limited by academic workload and service conditions. In contrast, extrinsic motivation, associated with compulsory coursework, assessment, career prospects, and training standards, dominates and serves as the main driver of learning activity. Respondents considered the combination of intrinsic and extrinsic motives the most effective, yet intrinsic motivation requires purposeful development. **Conclusions:** To enhance cadets' and servicemen's intrinsic motivation for learning English, it is recommended to implement professionally oriented learning materials, active communicative practice in oral and written forms, autonomous tasks with flexible choice of topics and difficulty levels, and extracurricular language activities integrated into daily routines. This set of measures will facilitate the gradual transition from externally driven to internally accepted motivation, improve the effectiveness of English language training, and ensure sustainable professional and linguistic development of future officers and servicemen.*

Keywords: *learning motivational component, intrinsic motivation, extrinsic*

motivation, cadets and servicemen, English language learning.

Постановка проблеми. У сучасних умовах для курсантів і військовослужбовців вищих військових навчальних закладів (ВВНЗ) володіння англійською мовою є необхідною умовою професійної мобільності, перспектив у кар'єрі та ефективного виконання службових завдань у багатонаціональному середовищі. Водночас реалії воєнного часу, підвищене навчальне та психологічне навантаження, жорстка регламентація військової служби та домінування нормативно-контрольних вимог істотно впливають на характер і структуру навчальної мотивації здобувачів вищої військової освіти.

Практика підготовки у ВВНЗ засвідчує, що процес вивчення англійської мови часто ґрунтується переважно на зовнішніх мотиваційних чинниках – обов'язковості дисципліни, контролі, оцінюванні, вимогах командування та перспективі службового просування. Такий підхід забезпечує відносну стабільність навчальної діяльності, однак не завжди сприяє формуванню стійкої внутрішньої мотивації, без якої неможливе досягнення високого рівня мовної компетентності та готовності до самостійного професійного англійськомовного спілкування.

У контексті інтеграції України до євроатлантичного простору безпеки та необхідності швидкої адаптації до стандартів НАТО особливої актуальності набуває проблема оптимального поєднання зовнішніх і внутрішніх мотиваційних механізмів у процесі англійськомовної підготовки військовослужбовців і курсантів. Недостатня сформованість внутрішньої мотивації може обмежувати ефективність навчання, знижувати здатність до тривалого саморозвитку та ускладнювати використання англійської мови в реальних умовах міжнародної військової взаємодії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Суттєвий внесок у дослідження мотиваційних чинників у військовому контексті зроблено в

роботах, присвячених зв'язку мотивації з успішністю мовної підготовки. Так, у дослідженні Е. Й. Курум, проведеному серед курсантів Турецької військової академії, доведено наявність статистично значущого зв'язку між загальним рівнем мотивації та успіхами у володінні іноземною мовою. Водночас не було виявлено прямої залежності між інтегративною мотивацією та мовною успішністю, що свідчить про специфіку мотиваційної структури у військовому навчальному середовищі. Автор також встановив відмінності у рівні мотивації між курсантами з низьким і високим рівнем мовної підготовки, підтверджуючи динамічний характер мотивації залежно від навчальних досягнень [1, р. 300-304].

Подібні висновки отримано у дослідженні Х. Джодай, А. Зафарганді та М. Дана, де мотивація визнана ключовим фактором, що визначає успішність вивчення англійської мови у військовому університеті. Водночас встановлено, що організаційний вплив військового середовища може мати негативний ефект на мовні результати, якщо не супроводжується належною мотиваційною підтримкою. Науковці наголошують на контекстуальній зумовленості мотивації, підкреслюючи, що кожне військове освітнє середовище формує власну мотиваційну модель [2, р. 11-19].

Сучасні дослідження також акцентують увагу на взаємозв'язку мотивації з психологічними чинниками. Так, А. Ф. Алькахані, спираючись на модель З. Дьорнєї мотиваційного «Я» для L2 (Motivational Self System) виявив сильний зв'язок між мотивацією до вивчення англійської мови та рівнем мовної тривожності у саудівських військових курсантів. При цьому мовна компетентність позитивно корелювала з мотивацією та негативно – з тривожністю, що підтверджує значення внутрішніх мотиваційних механізмів у процесі мовного навчання [3, р. 21-24].

Окремий науковий напрям становлять дослідження, присвячені автономії здобувачів освіти як чиннику посилення внутрішньої мотивації. У роботі

П. Паломіно-Маньйон та І. Тревінью, виконаній серед студентів іспанської армії, встановлено, що мотивація до вивчення англійської мови істотно зростає за умови орієнтації навчання на професійні та комунікативні цілі військовослужбовців. Дослідники підкреслюють важливість розвитку навчальної автономії та використання англійської мови для спеціальних цілей (ESP) як засобу підвищення навчальної результативності у вищій військовій освіті [4, р. 46].

У ширшому контексті безпеки й оборони мотивація до навчання розглядається як ключовий соціально-економічний чинник. Зокрема, у дослідженні О. Петрової, наголошується на стратегічному значенні мотивації у системі військової освіти, результати якої були впроваджені в освітню практику Національного військового університету Болгарії. Це підтверджує прикладну цінність мотиваційних досліджень для реформування військової освіти [5, р. 58].

Вітчизняні науковці також приділяють увагу мотиваційному компоненту підготовки військових фахівців. Так, В. Суслов розглядає мотиваційно-ціннісний компонент як одну з ключових складових готовності майбутніх офіцерів Збройних Сил України до міжнародної комунікації, поряд із когнітивно-лінгвістичним і діяльнісним компонентами. Науковець обґрунтовує систему психолого-педагогічних принципів, спрямованих на формування стійкої мотивації до англійської мови в контексті стандартів НАТО [6, с. 14].

Дослідження мотивації у військовій освіті доповнюються роботами, що аналізують організаційні та соціальні чинники навчання. Зокрема, С. Райт, використовуючи теорію очікувань, виявив, що участь військовослужбовців у програмах вищої освіти значною мірою зумовлена поєднанням особистих цілей і зовнішніх стимулів, пов'язаних із кар'єрним зростанням [7, р. 61]. Аналогічно, дослідження П. Валенсії та співавторів у Колумбійській армії показало, що очікування та навчальне навантаження значною мірою впливають на мотивацію

та ступінь зацікавленості військових слухачів [8, р. 12]. Разом з тим, низка досліджень (Х. Скіллеос та Б. Гранде) вказує на те, що відсутність чітких механізмів підсумкового оцінювання мовної підготовки відповідно до стандартів НАТО може негативно впливати на мотивацію курсантів, навіть за умов усвідомлення ними професійної значущості англійської мови [9, р. 7-8].

Таким чином, аналіз сучасних наукових публікацій засвідчує, що мотивація до вивчення англійської мови у курсантів і військовослужбовців є багатовимірним явищем, яке формується під впливом рівня мовної підготовки, професійної спрямованості навчання, організаційних умов військової освіти та психологічних чинників.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Проведений аналіз сучасних наукових джерел (Е. Й. Курум, Х. Джодай, А. Зафарганді, П. Паломіно-Маньйон, І. Тревіньо та ін.) свідчить про стійкий інтерес дослідників до проблеми мотивації вивчення англійської мови у військовому освітньому середовищі, водночас виявляючи низку аспектів, що залишаються недостатньо опрацьованими та потребують емпіричного уточнення. Зокрема, у вітчизняних ВВНЗ і досі не має системних досліджень, присвячених співвідношенню внутрішньої та зовнішньої мотивації, що зумовлює актуальність обраної тематики.

Більшість наявних праць (А. Ф. Алькахані, П. Паломіно-Маньйон, І. Тревіньо, О. Петрова, В. Суслов та ін.) зосереджена на загальному рівні мотивації або її взаємозв'язку з мовною успішністю, навчальною тривожністю чи автономією здобувачів освіти. Натомість порівняльний аналіз внутрішньої і зовнішньої мотивації у процесі англійської підготовки у ВВНЗ представлений фрагментарно та без урахування специфіки освітньо-професійного контексту.

Крім того, у національному науковому просторі бракує емпіричних досліджень, проведених безпосередньо у ВВНЗ України, які б відображали особливості сучасного військово-освітнього середовища, питання безпеки та

орієнтацію на стандарти НАТО. Недостатньо також дослідженим залишається суб'єктивне бачення мотиваційних чинників самими курсантами й військовослужбовцями, зокрема щодо ефективності різних стимулів підтримання навчальної активності.

У зв'язку з цим виникає об'єктивна потреба в емпіричному дослідженні серед курсантів і військовослужбовців ВВНЗ, зокрема Військової академії (м. Одеса), спрямованому на визначення ролі та переваг внутрішньої і зовнішньої мотивації у процесі вивчення англійської мови.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є проведення теоретичного аналізу та емпіричного дослідження впливу мотиваційного компонента на процес вивчення англійської мови курсантами та військовослужбовцями ВВНЗ з метою визначення співвідношення внутрішньої і зовнішньої мотивації та окреслення напрямів удосконалення англійської підготовки у ВВНЗ України.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних наукових дослідженнях мотивація розглядається як динамічний регулятор поведінки, що зумовлює спрямованість, інтенсивність і тривалість діяльності та не зводиться ані до сталих індивідуальних відмінностей, ані до прямого ситуативного примусу. Такий підхід узгоджується з позицією М. А. Кінонса, який трактує мотивацію як варіативність поведінки, зумовлену контекстуальними чинниками та внутрішніми установками особистості [10, р. 182].

Узагальнюючи напрацювання психологів і педагогів, В. М. Піддячий визначає мотивацію як сукупність причин і чинників, що ініціюють, спрямовують і підтримують діяльність людини у конкретній ситуації [11, с. 42]. Мотиви мають багаторівневу та ієрархічну організацію й охоплюють як базові потреби, так і вищі особистісні цінності та переконання. Класичним прикладом ієрархічного підходу є модель потреб А. Маслоу, відповідно до

якої перехід до самореалізації можливий лише за умови задоволення потреб нижчих рівнів [11, с. 43].

Залежно від джерела спонукання у науковій літературі традиційно розрізняють зовнішню та внутрішню мотивацію. Зовнішня мотивація формується під впливом об'єктивних стимулів і пов'язана з очікуванням винагороди, заохочення або уникнення покарання. Вона ефективно регулює поведінку, проте має переважно ситуативний характер і втрачає дієвість за відсутності відповідних стимулів, що може негативно позначатися на якості та творчому характері навчальної діяльності [11, с. 44].

Натомість внутрішня мотивація ґрунтується на особистісній значущості діяльності, інтересі до її змісту та усвідомленні цінності результатів. За спостереженнями Р. Манієвої, саме внутрішня мотивація забезпечує стійкість навчальної активності, сприяє саморегуляції та підтримує прагнення до саморозвитку. Вона пов'язана із задоволенням від процесу й результату діяльності та формуванням позитивної Я-концепції [12, с. 71].

У контексті англійської підготовки у ВНЗ низка досліджень підкреслює провідну роль викладача у формуванні навчальної мотивації курсантів. Так, Н. Щоголева на основі соціологічного опитування курсантів нефілологічного напрямку підготовки довела, що ставлення до іноземної мови значною мірою залежить від особистості викладача, способу подання матеріалу, комунікативних умінь та використання інтерактивних методів навчання [13, с. 186].

Подібної позиції дотримується І. Березнева, яка виокремлює такі мотиваційно значущі чинники, як характер взаємин між викладачем і курсантами, професійна компетентність педагога, організація пізнавальної діяльності та створення психологічно комфортної атмосфери на заняттях [14, р. 163].

Водночас К. Нігаметзянова акцентує увагу на домінуванні внутрішньої мотивації, зазначаючи, що вирішальним чинником успішного опанування іноземної мови має бути особисте прагнення курсанта до навчання незалежно від зовнішніх стимулів. На думку дослідниці, завдання викладача полягає передусім у тому, щоб продемонструвати практичну й професійну значущість знання іноземної мови та створити умови для формування стійкої внутрішньої мотивації [15, с. 489].

Узагальнення наукових підходів дало підстави стверджувати, що ефективна англійська підготовка у ВНЗ можлива за умови цілеспрямованого поєднання зовнішніх стимулів із розвитком внутрішньої мотивації курсантів. Водночас аналіз літератури засвідчив дефіцит емпіричних досліджень, спрямованих на виявлення реального співвідношення внутрішньої та зовнішньої мотивації у вітчизняному військовому освітньому середовищі, що зумовило необхідність проведення власного дослідження.

Відповідно до результатів проведеного теоретичного аналізу з метою емпіричної перевірки окреслених положень було розроблено авторську анкету «Мотиваційні чинники вивчення англійської мови курсантами та військовослужбовцями у ВНЗ». Анкетування було спрямоване на визначення ролі та порівняльної значущості внутрішньої і зовнішньої мотивації у процесі вивчення англійської мови. Дослідження проводилося анонімно та охопило 40 курсантів і військовослужбовців Військової академії (м. Одеса).

Анкета була структурована у два змістовно взаємопов'язані блоки. Перший блок запитань – «Показники внутрішньої мотивації до вивчення англійської мови» – був спрямований на виявлення мотиваційних чинників, пов'язаних з особистісним інтересом, саморозвитком і задоволенням від навчальної діяльності; отримані результати подано в таблиці 1. Другий блок запитань – «Показники зовнішньої мотивації до вивчення англійської мови» – стосувався мотивації, зумовленої вимогами освітнього процесу, системою

оцінювання, контролем та зовнішніми стимулами; узагальнені результати наведено в таблиці 2.

Таблиця 1

Показники внутрішньої мотивації до вивчення англійської мови

№	Твердження	1	2	3	4	5
1	Мені цікаво вивчати англійську мову незалежно від оцінок чи вимог		4	10	18	8
2	Я отримую задоволення від процесу вивчення англійської мови			12	18	10
3	Вивчення англійської мови сприяє моєму особистісному розвитку		4	12	16	8
4	Я прагну вдосконалити знання англійської навіть у позанавчальний час	6	8	10	10	6
5	Мені важливо розуміти іноземні джерела, фільми, виступи без перекладу	6	10	8	6	10
6	Я відчуваю внутрішнє задоволення, коли досягаю успіхів у вивченні мови	2	8	6	14	10

Джерело: власна розробка автора

Таблиця 2

Показники зовнішньої мотивації до вивчення англійської мови

№	Твердження	1	2	3	4	5
1	Я вивчаю англійську мову, оскільки це обов'язкова дисципліна				14	26
2	Оцінки та контроль з боку викладачів стимулюють мене до навчання			6	12	22
3	Знання англійської мови необхідне для кар'єрного зростання у військовій сфері			4	12	24
4	Вимоги командування/керівництва впливають на мою мотивацію			4	16	20
5	Я вивчаю англійську, щоб відповідати стандартам підготовки			6	14	22
6	Можливість участі в міжнародних навчаннях або місіях мотивує мене	6	8	10		16

Джерело: власна розробка автора

Оцінювання проводилось за п'ятибальною шкалою Лайкерта.

Респондентам надавалась інструкція: «Оцініть кожне твердження за

п'ятибальною шкалою: 1 – повністю не згоден(на); 2 – скоріше не згоден(на); 3 – важко відповісти; 4 – скоріше згоден(на); 5 – повністю згоден(на).

Анкета також містила питання для визначення порівняльної оцінки мотивації («Яка мотивація більше впливає на Ваше вивчення англійської мови?», «На Вашу думку, яка мотивація є ефективнішою для досягнення високого рівня володіння англійською мовою?», «Що, на Вашу думку, найбільше підвищило б Вашу мотивацію до вивчення англійської мови?») та самооцінки («Оцініть власний рівень мотивації до вивчення англійської мови»).

Аналіз відповідей на ці питання дозволив окреслити стан внутрішньої мотивації курсантів та військовослужбовців, показавши, що позитивне ставлення до вивчення англійської мови притаманне більшості респондентів, проте воно не завжди трансформується у стабільну навчальну активність. Так, інтерес до вивчення мови незалежно від оцінювання продемонстрували 75% опитаних, а задоволення від самого процесу навчання відчують 70%. Усвідомлення ролі англійської мови для особистісного розвитку характерне для 60% респондентів. Водночас лише 40% зазначили готовність систематично вдосконалювати мовні навички в позанавчальний час, а така сама частка респондентів (40%) не виявляє сталого інтересу до споживання автентичного англомовного контенту. Це свідчить про те, що внутрішня мотивація має переважно декларативний характер і значною мірою обмежується умовами служби, навчальним навантаженням та дефіцитом вільного часу. Загалом внутрішню мотивацію можна оцінити як середню або помірну, без чітко вираженого домінування.

На відміну від цього, показники зовнішньої мотивації є значно вищими та більш однорідними. Усі респонденти (100%) визнали, що вивчення англійської мови зумовлене її обов'язковим статусом у навчальній програмі. Вплив оцінювання та контролю з боку викладачів як стимулу до навчання підтвердили 85% опитаних. Кар'єрну значущість володіння англійською мовою у військовій

сфері усвідомлюють 90% респондентів, така ж частка вказує на мотиваційний вплив вимог командування та стандартів підготовки. Отже, зовнішня мотивація має чітко виражений нормативно-професійний характер і виступає провідним рушієм навчальної діяльності в умовах ВВНЗ.

Порівняльна оцінка типів мотивації підтверджує зазначену тенденцію. Хоча 55% опитаних вважають, що внутрішні та зовнішні мотиви впливають на їх навчання однаковою мірою, але частка респондентів, у яких домінує виключно внутрішня мотивація, є найменшою (20%), тоді як перевагу зовнішній мотивації надали 25%. Ще більш показовими є відповіді щодо досягнення високого рівня володіння англійською мовою: 70% респондентів вважають найбільш ефективним поєднання внутрішніх і зовнішніх чинників, тоді як лише по 15% покладаються виключно на один із них. Це свідчить про розуміння важливості внутрішніх мотивів, але водночас про їх недостатню сформованість у реальній навчальній практиці.

Дані відкритих відповідей додатково це підтверджують, адже більше 60% респондентів пов'язують зростання мотивації з розширенням практики використання англійської мови, 40% – із зануренням в англійське середовище і стільки ж – з наявністю додаткового часу для самостійної роботи. Таким чином, здобувачі відчувають потребу не тільки в зовнішніх стимулах, а й в створенні освітніх умов, у яких внутрішня мотивація могла б розвиватися та закріплюватися.

Самооцінка мотивації також відображає переважно середній рівень її сформованості: 60% респондентів оцінили власну мотивацію як середню, 20% – як високу, ще 20% не змогли дати однозначної відповіді. Відсутність оцінок низького рівня не компенсує факту, що внутрішня мотивація залишається нестабільною і значною мірою залежною від зовнішніх регуляторів.

Отже, результати анкетування свідчать, що у ВВНЗ провідну роль у вивченні англійської мови відіграє зовнішня мотивація, пов'язана з вимогами

служби, кар'єрними перспективами та стандартами підготовки. Внутрішня мотивація, хоча й наявна, поступається їй за інтенсивністю та стійкістю, що зумовлює необхідність посилення уваги до її цілеспрямованого формування.

На основі цих результатів, були визначені методичні і організаційно-педагогічні заходи, спрямовані на посилення внутрішньої мотивації до вивчення англійської мови у курсантів та військовослужбовців, що навчаються у військових ВНЗ України. Перш за все, доцільно посилити професійно орієнтований характер англійської підготовки шляхом систематичного впровадження навчальних матеріалів, безпосередньо пов'язаних із майбутньою військовою діяльністю. Використання автентичних текстів, відеоматеріалів і ситуаційних завдань, що відображають реальні сценарії міжнародних навчань, штабної роботи, миротворчих місій або взаємодії зі структурами НАТО, сприятиме усвідомленню практичної цінності англійської мови та поступовому переходу від зовнішньо зумовленої до внутрішньо прийнятої мотивації.

По-друге, необхідно розширити комунікативну складову занять, зосередивши увагу на активному використанні англійської мови в усному та письмовому мовленні. Регулярне застосування рольових і ділових ігор, моделювання професійних комунікативних ситуацій, дискусій та командних завдань дозволить створити умови для переживання успіху, що є важливим чинником формування внутрішньої мотивації та позитивного емоційного ставлення до навчання.

По-третє, доцільно впроваджувати елементи автономного та саморегульованого навчання, адаптовані до специфіки військового освітнього середовища. Надання курсантам і військовослужбовцям можливості часткового вибору тем, форматів завдань або рівня складності навчального матеріалу сприятиме розвитку у них відповідальності за власні результати та більш активної участі у навчальному процесі.

Крім цього, доцільно створювати умови для розширення позааудиторної англомовної практики, не збільшуючи при цьому навчального перевантаження. Це може бути реалізовано через короткі, але регулярні мовні активності (мікрозавдання, онлайн-тренажери, тематичні мовні челенджі), інтегровані у повсякденну навчальну або службову діяльність, що сприятиме поступовому формуванню звички до самостійного використання англійської мови.

Загалом запропоновані заходи орієнтовані на перехід від переважно зовнішньо детермінованого навчання до моделі, у якій внутрішня мотивація виступає стійкою основою англомовної підготовки. Їх реалізація дозволить підвищити ефективність вивчення англійської мови у ВВНЗ та забезпечити більш усвідомлене й результативне оволодіння мовною компетентністю в умовах сучасного розвитку вищої військової освіти.

Висновки. У ході теоретичного та емпіричного дослідження значення мотиваційного компонента у вивченні англійської мови курсантами та військовослужбовцями визначено, що в навчальній діяльності домінує зовнішня мотивація, зумовлена обов'язковістю дисципліни, вимогами командування, системою контролю та усвідомленням професійної й кар'єрної значущості володіння англійською мовою відповідно до стандартів НАТО. Внутрішня мотивація, пов'язана з інтересом до мови, задоволенням від навчального процесу та прагненням до саморозвитку, сформована на середньому рівні і характеризується недостатньою стійкістю, що обмежує позааудиторну активність і самостійне використання мови. Попри усвідомлення більшістю респондентів ефективності поєднання внутрішніх і зовнішніх мотивів, фактична навчальна поведінка здебільшого визначається зовнішніми регуляторами.

Отримані результати підтверджують необхідність цілеспрямованого посилення внутрішньої мотивації в освітньому процесі ВВНЗ шляхом підвищення практичної та професійної спрямованості навчання, розширення

комунікативної складової та створення умов для автономної англомовної діяльності. Це дозволить підвищити ефективність англомовної підготовки та забезпечити стійкий професійний розвиток майбутніх офіцерів і військовослужбовців.

Список використаних джерел

1. Kurum E. Y. The effect of motivational factors on the foreign language success of students at the Turkish military academy. *Novitas-ROYAL (Research on youth and language)*. 2011. Vol. 5(2). P. 299-307.

2. Jodai H., Zafarghandi Vi A. M., Tous M. D. Motivation, integrativeness, organizational influence, anxiety, and English achievement. *Evidence from a Military University GLOTTOTHEORY*. 2023. Vol. 4. №2. P. 3-25.

3. Alqahtani A. F. Language learning motivation and L2 anxiety in Saudi military cadets. *Migration Letters*. Saudi Arabia. 2025. Vol. 22. No: 2. P. 18-29.

4. Palomino-Manjón P., Treviño I. Motivation and autonomy in English language learning in higher education: insights from Spanish army students. *Quaderns de filologia: estudis lingüístics*. 2025. Vol. XXX. P. 45-70. DOI: 10.7203/QF.30.31021.

5. Petrova E. Scientific research on the motivation for learning as an important element of economic and social sciences in the context of security and defence. *Annals of Spiru Haret University. Economic*. 2020. Series 20(4). P. 55-64. DOI: <https://doi.org/10.26458/2043>.

6. Суслов В. В. Психолого-педагогічні принципи формування готовності майбутніх офіцерів Збройних Сил України до міжнародної комунікації у професійній діяльності. *Педагогічна академія. Наукові записки*. 2025. №14. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15454009>.

7. Wright S. L. The experience of military personnel who participate in college programs: a transcendental phenomenological study. *A dissertation presented in*

partial fulfillment of the requirements for the degree doctor of philosophy.
Lynchburg, VA: Liberty University, 2024. 177 p.

8. Valencia P. D., Rodriguez G. G., Duursma E. Student motivation, expectation and engagement, and views on work-life balance in the Colombian army Time for a Change? *Journal of Military Learning*. 2021. October. P. 3-21.

9. Skilleås H. K., Grande B. Language lessons learned? NATO requirements and norwegian officer cadets. *Scandinavian journal of military studies*. 2024. Vol. 7(1). P. 1–12. DOI: <https://doi.org/10.31374/sjms.221>.

10. Quinones M. A. Contextual influences: on training effectiveness. *Training for a rapidly changing workplace: applications of psychological research*, American Psychological Association, Washington, DC, 1997. P. 177-199.

11. Піддячий В. М. Мотивація до здійснення професійного саморозвитку майбутнього вчителя. *Education and pedagogical sciences (Освіта та педагогічна наука)*. 2014. № 2 (163). С. 41-47.

12. Maniyeva R.M. The impact of emotions on cadet's training motivation. *Вікова та педагогічна психологія. Габітус*. 2022. Вип. 42. С. 69-73. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-5208>.

13. Щоголева Н. П. Шляхи підвищення мотивації курсантів нефілологічних факультетів до вивчення іноземних мов. *Молодий вчений*. 2021. № 6(94). С. 184–187.

14. Березнева І. Роль викладача ВВНЗ у вирішенні проблеми формування мотивації в процесі вивчення іноземної мови. *Актуальні питання гуманітарних наук. Педагогіка*. 2020. Вип. 32. Том 1. С. 160–164.

15. Нігаметзянова К. Р. Формування мотиваційної компетентності курсантів на заняттях з іноземної мови професійного спілкування. *Молодий вчений*. № 10(50). 2017. С. 487–491.